

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לב.

עין משפט נר מצוה

שמו א מ"י פ"ו מהל' ממרים הל' ג סמג ע"ש קי' טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שמו ב מ"י פ"ה מהל' מעשר שני ה"א י"א:
שמו ג מ"י פ"ו מהל' מתנות עניים הלכה י'
שמו ד טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שמו ה מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה ז טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שמו ו ז מ"י פ"ד מהלכות טהרה סי' ה' ד ה"ד ו'
שנ ה מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה י"א טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שנ ו מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה י"א טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שנ ז מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה י"א טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שנ ח מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה י"א טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שנ ט מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה י"א טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'
שנ י מ"י פ"ו מהל' ממרים הלכה י"א טו"ט ע"ד סי' רמ טק"ף ה'

משל מי. מאכליו ומשקו ומכדו: מאי נפקא ליה מיניה. מאי חקרין כים איכא לנביה: פודין זה לזה מעשר שני. אם יש לאביו מעשר שני פודה הבן משלו ללורך אביו בלא חומש ולא אמרי' הרי הוא כגופו שהרי הוא אחר יהיה לנביה והרי הוא כמי שפודהו הוא בעצמו: ומאכליו זה לזה מעשר עני. אם יש לבן מעשר עני לחלק לעניים מאכליו לאביו אם אביו עני וכן כולם אע"פ שחזי עניו כגופו ואם לא היה צדו מעשר זה היה נותן לו מזונות משלו: להעדפה עליו מוטל להאכילו ולהסקותו מדה ציונית ואם אביו ר'ך לטעודה ימירה יאכלנו מעשר עני: שיטול אביו ארנקי נוי. ואי אמרת כבוד האב על הבן בחסרון כים אינו אלא משל אב אבן אבן ארנקי דקאמר רבי אלעזר משל אב הוא ומאי נפקא ליה מיניה להכלימו: ודלמא רסח. ואמר לאביו מידי צדתימיה: וקא עבר. רב הונא: משום לפני עור. שגורס לבנו לחטוא: פומבייני. במקום התפירה שאינו נחסר מדמיו בן כגון בשוליו: הנשרפים בנסקלין. משמע אחד מן הנשרפין שמתרצ בנסקלין הרבה וק"י"ל (פסחים ד' ע"א): כל מידי מימות שבתורה שמתערבו ואין ידוע איזה מהן בקלה ואיזה מהן שבתורה כולן ידוע בקלה שאין אמה שזאי לנשוק את הקל לעגוש חמור שלא נחתיב בו: רבי שמעון אומר ידועו בנסקלין. שהיא קלה דלית ליה לרבי שמעון שריפה חמורה נסקילה וטעמא מפרש בנסקלין (דף י"ג): אמר ליה רב יהודה צריה. דרצ יחוקאל לרבי יחוקאל אבא לא תמנייה הכי הנשרפין בנסקלין והוון נסקלין רובא דר"כ אמאי תלית טעמא משום דשריפה חמורה מיפוק לי דליכא למימר כולן בשריפה דר"כ אולת לך בטרם נשקט: הנסקלין בנסקלין. דלע"ג דנשרפין רובא ידועו בנסקלין מפני שהיא קלה: הסס רבנן הוא דקאמרי ליה לרבי שמעון נוי. האי דקאמרי להקל עליהם אין אמה מיקל אלא מתמיר שהסקילה חמורה: לא סימא לנשוק הכי. להדעיה פתאום שהוא טועה דקאמרת ל"י לא תמנייה הכי: כך פסוק צמורה לעורי קא מצער ליה. והרי הוא כאומר לו עצרת על ד"ת: מקרא קטוב צמורה קך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עצמו יבין שטעה: אבא אומר השקני מוס. ויש מורה אחרת ללפני לעשות כגון לקצור את המת או ליה"ס: הכא

רב יהודה אומר משל בן. מדקדק ר"י למד משל בן אם נודמן לו כיבוד אב ואבדת עלמו ואבדת חזירו כיצד יעשה אם יעסוק בכבוד אביו הלא אבדת חזירו קודמת כדאמרין בלאו מלאות (ב"מ 77 ב). יכול אמר לו אביו אל תחזיר יכול ישמע לו ת"ל וכו' והיינו אל תחזיר שאומר לו עסוק בכבודי דאל תחזיר בחסם לא אלטרין קרא משמע א"כ לאבדת חזירו קודמת לכבוד אב ואם יעסוק באבדת חזירו הרי אבדתו קודמת דכתיב (דברים טו) אפס כי לא יהיה בך אביו (ב"מ ז: ב). שלך קודם לכל אדם ואם יעסוק באבדתו הרי כבוד אביו קודם למאן דאמר משל בן? ונראה לר"י שיהיה כבוד אביו ואבדת חזירו ויעסוק באבדתו דהא דאמר כיבוד אב קודם היינו דוקא להניח לאביו לעשות רצונו בממונו: לפי שאין גוף הכיבוד אלא באבדתו כיון שאין האב נהנה באבדה עצמה אין הבן חייב להפקיד אבדתו בשביל אביו ואע"ג דאמרין בנסקלין כד שטול ארנקי ויטיל לים ואינו מכלימו למד משל בן חסם מיירי באותו ענין שיש לאב קורת רוח בן כן כגון שזרקו לים למירמא אימתא ארנקי צימיה דאי לא הכי אם בחסם משליך רשע הוא דעובר בכל משחית ואפילו היכא דשוגג הוא ומשליכו בחמתו מ"מ נהנה בהשלקת ארנקי ומש"ה אין להכלימו: אורו יהי רבנו רבי ירמיה במ"ד משל אב. משמע שך הלכה וכן פסק בשאלות דרב אחאי בפרשת וישמעו (סוף סימן טו) ופסק היכא דלית ליה לאב ואם ליה לבן חייב הבן לזון אביו וכן פסק ר"י ור"מ דאם אין לאב ממון והבן יש לו לר'ך הבן לפרנסו משלו דלא יהא אלא אחר כדאמר בעננה שנתפתמה (פסוקות 77 מט): דרצ אכפיייה להווא גברא ואפיק מיניה ארבע מאה זוזי לזדקה ועוד דאמרין צירושלמי אמר רבי יוסי הלואי דהויין לך שמעתי צריכי כהן שכופין את הבן לזון את אביו ועוד ראיה מהא דאמר צירושלמי דרבי יונתן ורבי יאשיה הוון קאולי בצורחא אתמא הווא גברא וקא שק לכרעיה דרבי יונתן אמר מאי האי אמר ליה דאמרי ליה זיל לעוק בני כנישתא כלומר הוריתי לך שיעשה כל כך שפרנסנו בני א"ל אמאי לא אכפיי מר אמר ליה כגון זו כופין בנתמיה אמר ליה את צריכת לך פירוש וכי לא ידעת דכופין פשיטא דכופין ועוד ראיה מירושלמי שהבאתי למעלה כד את ה' מהוין אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור וכיבוד אב ואם נאמר כד את אבין ואת אמך דמשמע בין יש לו הון ובין אין לו הון:

דמחיל ליה ליקריה. ונרין לומר שהודיעו קודם לכן

שלא יהא כמו נמכין לנכר [בשר] חזיר ועלה צדו בשר טלה דאמר לקמן ב"י בנדר (77 פ"א): שלרין מחילה וכפרה: ותיפוק ל"י משום דרובא נסקלין ינהו. לפוס ריהטא ה"ק ואפ"ה יתה סקילה חמורה היו נסקלים ואין זה נכון לפרש שלפי מה

משל מי רב יהודה אמר משל בן רב נתן בר אושעיא אמר משל אב אורו ליה רבנן לרב ירמיה ואמרי לה לבריה דרב ירמיה כמ"ד משל אב מיתבי נאמר את אבך ואת אמך ונאמר כבוד את ה' מהונך מזה להלן בחסרון כים אף כאן בחסרון כים ואי אמרת משל אב מאי נפקא ליה מיניה לביטול מלאכה ת"ש י"ב א' אחים שני שותפין האב ובנו הרב ותלמידו פודין זה לזה מעשר שני יומאכילין זה לזה מעשר עני ואי אמרת משל בן נמצא זה פורע חובו משל עניים לא צריכא להעדפה אי הכי היינו דקתני עלה אמר רבי יהודה יתבא מאירה למי שמתאכיל את אביו מעשר עני ואי להעדפה מאי נפקא מינה אפילו הכי זילא ביה מילתא ת"ש י"ג שא"ל את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם הכי שישול ארנקי וירקנו לים בפניו ואינו מכלימו ואי אמרת משל אב מאי נפקא ל"י מיניה בראוי לירשו וכי הא דרבה בר רב הונא דרב הונא קרע שיראי באנפי רבה בריה אמר איזול איחיה אי רתח אי לא רתח ודלמא רתח (קעבר אלפני עור לא תתן מכשול דמחיל ליה ליקריה והא קעבר משום אבל תשחית דעבד ליה בפומבייני ודילמא משום הכי לא רתח דעבד ליה בשעת ריתחיה: מתני ליה רב יחוקאל לרבי שמעון שריפה חמורה נסקילה וטעמא מפרש בנסקלין (דף י"ג): אמר ליה רב יהודה צריה. דרצ יחוקאל לרבי יחוקאל אבא לא תמנייה הכי הנשרפין בנסקלין והוון נסקלין רובא דר"כ אמאי תלית טעמא משום דשריפה חמורה מיפוק לי דליכא למימר כולן בשריפה דר"כ אולת לך בטרם נשקט: הנסקלין בנסקלין. דלע"ג דנשרפין רובא ידועו בנסקלין מפני שהיא קלה: הסס רבנן הוא דקאמרי ליה לרבי שמעון נוי. האי דקאמרי להקל עליהם אין אמה מיקל אלא מתמיר שהסקילה חמורה: לא סימא לנשוק הכי. להדעיה פתאום שהוא טועה דקאמרת ל"י לא תמנייה הכי: כך פסוק צמורה לעורי קא מצער ליה. והרי הוא כאומר לו עצרת על ד"ת: מקרא קטוב צמורה קך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עצמו יבין שטעה: אבא אומר השקני מוס. ויש מורה אחרת ללפני לעשות כגון לקצור את המת או ליה"ס: הכא

בכבוד אביו אמר רב מתנה

א"ר מתנה אמר רב חסדא האב שמחל על כבודו מחול הרב שמחל על כבודו אין כבודו מחול ורב יוסף אמר אפי' הרב שמחל על כבודו כבודו מחול שנאמר וי' הולך לפניו אמר רבא הכי השתא התם הקדוש ב"ה עלמא דיליה הוא ותורה דיליה היא מחיל ליה ליקריה הכא

מוסף ר"ש

מאירה. חסרון כמו לרע ממאלת (דברים כח). הנשרפים בנסקלין. משמע כגון דהו נסקלין רובא ואע"פ דהו נסקלין מיטעא נשרפין (סנהדרין ע"א). אמר ליה רב יהודה בריה. רב יהודה רביה דר' יחוקאל אביו היה (לפסוק ליה). הרובא נסקלים צריה. היכי נקט טעמא משום דאי אמה רצאי לנשוק למימה חמורה, בלא הכי מייטעו בנסקלין בטרם רובא נסקלין (סנהדרין ע"א). הנסקלין בנסקלין. דלע"ג דנשרפין רובא. משמע בנסקלין תמנייה ששריפה חמורה (סנהדרין ע"א). דלע"ג דנשוק דהי נשרפין דקמני נסקלין בנסקלין משמע דהי נסקלין בנסקלין משום דנשוק טעמא אפי' לרבי שמעון ידועו כולן בנסקלין תמנייה ששריפה חמורה (סנהדרין ע"א). התם רבנן דקאמרי דקאמרי רבנן שהסקילה חמורה, לאו למיטב טעמא למתלימיהו מסימיה הכי, אלא הכי קאמרי ידועו בשריפה חמורה למיחל מרבי שמעון משום דשריפה חמורה מיפוק לי דליכא למימר כולן בשריפה דר"כ אולת לך בטרם נשקט: הנסקלין בנסקלין. דלע"ג דנשרפין רובא ידועו בנסקלין מפני שהיא קלה: הסס רבנן הוא דקאמרי ליה לרבי שמעון נוי. האי דקאמרי להקל עליהם אין אמה מיקל אלא מתמיר שהסקילה חמורה: לא סימא לנשוק הכי. להדעיה פתאום שהוא טועה דקאמרת ל"י לא תמנייה הכי: כך פסוק צמורה לעורי קא מצער ליה. והרי הוא כאומר לו עצרת על ד"ת: מקרא קטוב צמורה קך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עצמו יבין שטעה: אבא אומר השקני מוס. ויש מורה אחרת ללפני לעשות כגון לקצור את המת או ליה"ס: הכא

תורה אור השלם

- כבר את אבך ואת אבך למען יארכו ימך על האומה אשר יי אלהיך לתן לך.
- כבר את יי מהונך ומראשית כל תבואתך: מילי ג ט
- לא תקלל אדם אביו או אמו: ויקרא י"ט ד
- כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה: להפשיט לא תשחית את עצה לגדח עליו ג' ב' כי מקונו תאכל אותו עץ תבית כי האדם עץ השדה לבא מפניך בנצור: דברים כ ט
- והי' ויהי לפניהם יומם בעמוד ענן לחותם ויהי ויהי בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ויהי: שמות יג כא

גזיון הש"ס

ג"מ משל בן. ע' ב"מ פ"א מ"א דפאה: שם דמחיל ליה ליקריה. ע' טורי און מנילה כמ ע"א ד"ה א"ת משאל:

תוס' ר"ל הזקן

לבטול מלאכה. שנתבטל ממלאכתו כשמתאכילו. [מעשר שני] בלא חומש. דאחר הוא ולא קריין כי יגאל איש ממשורו ויפך חמישתו [ראה יקרא כו. לא]. ומאכלים. אם אהדר מוטל לפרנסו. להדעיה. עני פורע חובו. עליו ממשער עני ולא הו פורע חובו. שאם הוא נותן לו די ספקו כמו שמוטל עליו. מאי נפקא לן מינה. הרי הוא נותן לו מה שמוטל עליו ליתן. והלכתא משל אב. וכתב הח"י ששרדו ממחיתו

דאי לית ליה לאב וריוח לבן כיפין ליה ושקלין בתורת צדקה.

כך כתוב בתורה. פי' דקס"ד דבתמיה יאמר וכי כתוב בתורה כן, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם (ממרים פ"ו ה"א) פירשו שאומר לו כשואל ולא כמזהיר.

זקן

דאי לית ליה לאב וריוח לבן כיפין ליה ושקלין בתורת צדקה. כך כתוב בתורה. פי' דקס"ד דבתמיה יאמר וכי כתוב בתורה כן, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם (ממרים פ"ו ה"א) פירשו שאומר לו כשואל ולא כמזהיר.

מוסף תוספות

- כגון שחולט בהמתך. מוס' צ"מ ג' ב. דאביו נהנה מן הבהמה. שם.
- שאינו נהנה מן האבירה שפסדי הבן אע"פ שהוא נהנה שהיה מכדור בחרב שבעה שבעה
- האבירה. מוס' הל"ש. שגם לאב קשה האבירה. מוס' צ"מ ג' ד. דעובר בכל תשחית ואין חייב לכבדו בזה. מוס' הל"ש.
- אפי' הוא מחול על הפתחים והוא דאמרי אפי' מחול על הפתחים לא שיתן לו ממנו ויחזיר על הפתחים אלא בגופו מכדור ובטל ממלאכתו ומתוך כך צריך לחזר על הפתחים. מוס' הל"ש. ועי' מהל"ש.

שמוגיה הנסקלים בנשרפים אף על גב

שנשרפים רובן הן בנסקילה לפי שהיא קלה אלא הכי פירושו תיפוק לי משום דרובא נסקלים ינהו:

דאי לית ליה לאב וריוח לבן כיפין ליה ושקלין בתורת צדקה.

כך כתוב בתורה. פי' דקס"ד דבתמיה יאמר וכי כתוב בתורה כן, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם (ממרים פ"ו ה"א) פירשו שאומר לו כשואל ולא כמזהיר.

זקן

דאי לית ליה לאב וריוח לבן כיפין ליה ושקלין בתורת צדקה. כך כתוב בתורה. פי' דקס"ד דבתמיה יאמר וכי כתוב בתורה כן, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם (ממרים פ"ו ה"א) פירשו שאומר לו כשואל ולא כמזהיר.